



Βελτίωση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις: παραδείγματα αποτελεσματικής υποστήριξης

Περίληψη εκθέσεως του Οργανισμού



Εισαγωγή

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Οι περισσότερες από τις νέες θέσεις εργασίας δημιουργούνται από μικρές επιχειρήσεις που δεν αριθμούν περισσότερους από έξι υπαλλήλους. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις αυτές αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες, παραδείγματος χάριν στην αποτελεσματική διαχείριση της ασφάλειας και υγείας, και τα κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για να ευνοήσουν την ιδιοκτησία επιχειρήσεων (*). Ο οργανισμός υλοποίησε πολλά σημαντικά

σχέδια για τη βελτίωση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στις ΜΜΕ, στα οποία περιλαμβάνονται χρηματοδοτικά προγράμματα για ορθές πρακτικές ασφάλειας και υγείας στις ΜΜΕ. Τα προγράμματα ξεκίνησαν με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (**). Στις προσπάθειες αυτές του οργανισμού συγκαταλέγεται η μελέτη πρακτικών παραδειγμάτων επιτυχημένης υποστήριξης των ΜΜΕ στον τομέα της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας. Διενεργήθηκε ανάλυση διάφορων ειδών συστημάτων ή προγραμμάτων ενίσχυσης που παρέχουν τα κράτη μέλη και η οποία έχει ως στόχο:

- την παρουσίαση παραδειγμάτων προγραμμάτων πρόληψης για τις ΜΜΕ
- τον καθορισμό κριτηρίων επιτυχίας και την παροχή μεταδόσιμων δεδομένων, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν ή να προσαρμόσουν λοιποί οργανισμοί.

Τρεις λόγοι για την ανάπτυξη προγραμμάτων για τις ΜΜΕ

- Οι πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι πολύ σημαντικές από οικονομικής και κοινωνικής απόψεως, καθώς αντιπροσωπεύουν ποσοστό 99 % του συνόλου των επιχειρήσεων στην ΕΕ.
- Απασχολούν ποσοστό 66 % του εργατικού δυναμικού της Ευρώπης.
- Η κατάσταση της ασφάλειας και υγείας στις ΜΜΕ είναι λιγότερο ευνοϊκή από ό,τι στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Τα 18 παραδείγματα ορθής πρακτικής για τη συνδρομή των ΜΜΕ που περιγράφονται στην έκθεση διαφέρουν τόσο όσον αφορά στους παράγοντες που εφαρμόζουν τα παραδείγματα αυτά όσο και στο στόχο ή τα μέσα που χρησιμοποιούνται. Οι περιπτώσεις κατατάχθηκαν σε τρεις κατηγορίες: τις δράσεις που αναλήφθηκαν σε εθνικό επίπεδο, σε περιφερειακό και τομεακό επίπεδο. Οι πρωτοβουλίες απευθύνονται σε διαφορετικές ομάδες-στόχους, παρέχουν συνδρομή σε επιχειρήσεις για τη διεξαγωγή εκστρατειών και τη διενέργεια αξιολογήσεων κινδύνου, ή παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με ειδικές μορφές απασχόλησης καθώς και υποστήριξη στους εμπειρογνώμονες.

ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

Ενέργειες που αναλήφθηκαν σε εθνικό επίπεδο

- Παροχή υποστήριξης ΕΑΥ στις ΜΜΕ (Αυστρία)
- Διαχείριση κινδύνου στις ΜΜΕ (Φινλανδία)
- Συμφωνία ως προς τους στόχους και συμβάσεις πρόληψης (Γαλλία)
- Θετική αντιμετώπιση της εργασίας: ιεράρχηση του οργανωτικού άγχους (Ιρλανδία)
- Εκστρατεία στον κλάδο της κεραμικής (Πορτογαλία)
- Προγράμματα «καλής γειτνίασης» (Ηνωμένο Βασίλειο)

Ενέργειες που αναλήφθηκαν σε περιφερειακό επίπεδο

- Διαχείριση κινδύνου στις ΜΜΕ (Βέλγιο)
- Παροχή υπηρεσιών ΕΑΥ προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ΜΜΕ (Δανία)
- Συντονιστής ασφάλειας μεταξύ των επιχειρήσεων (Γαλλία)
- Δίκτυο συμβούλων για τις ΜΜΕ (Γερμανία)
- Ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη διάδοση νοοτροπίας ασφάλειας (Ιταλία)
- Ασφάλεια και υποστήριξη των επιχειρήσεων (Ηνωμένο Βασίλειο)

Ενέργειες που αναλήφθηκαν σε τομεακό επίπεδο

- Ένωση για την ασφάλεια στην εργασία στον κλάδο στεγνοκαθαριστηρίων (Γερμανία)
- Τεχνική υποστήριξη στον τυπογραφικό κλάδο (Ελλάδα)
- Αξιολόγηση και πρόληψη κινδύνων στον κατασκευαστικό κλάδο (Λουξεμβούργο)
- Κωδικός κλάδου για επαγγέλματα που απαιτούν εξειδίκευση (Κάτω Χώρες)
- Εργαλείο αξιολόγησης του φόρτου εργασίας στον κλάδο του λιανικού εμπορίου (Κάτω Χώρες)
- Στρατηγικό σχέδιο στον γεωργικό κλάδο στη Ναβάρρα (Ισπανία)

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας

Λήψη αποτελεσματικών μέτρων: ούτε πολύπλοκων ούτε πολυδάπανων

Τα προγράμματα βελτίωσης της ΕΑΥ θα εφαρμοστούν από τις ΜΜΕ, εάν αυτά είναι χαμηλού κόστους από πλευράς χρόνου και πόρων, ευπρόσπτα και να έχουν συγκεκριμένο χαρακτήρα.

- **Καθιστώντας τα προγράμματα πρακτικά και χρήσιμα**
Για να κινηθούν το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων να προγράμματα πρέπει να είναι κατάλληλα και να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες τους, να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες και τους πόρους της επιχείρησης. Η διενέργεια μελέτης σκοπιμότητας ή προκαταρκτικής έρευνας είναι, συνεπώς, απαραίτητο στάδιο για τη μελλοντική επιτυχία της δράσης. Τα εργαλεία πρέπει να είναι πρακτικά και εύχρηστα.
- **Διατηρώντας το κόστος χαμηλό**
Αναμφισβήτητο, το κόστος της ενέργειας επιδρά σημαντικά στον βαθμό συμμετοχής: Επιτυχία γνώρισαν οι πρωτοβουλίες παροχής συμβουλών στις ΜΜΕ, είτε δωρεάν είτε με περιορισμένο κόστος.

Υποστήριξη των δραστηριοτήτων αξιολόγησης κινδύνου

Όλες σχεδόν οι περιπτώσεις που περιγράφονται στην έκθεση περιλαμβάνουν παροχή υποστήριξης στις ΜΜΕ για τη διενέργεια αρχικής αξιολόγησης κινδύνων. Η υποστήριξη αυτή παρέχεται επειδή οι διευθυντές των επιχειρήσεων συνήθως δεν γνωρίζουν επαρκώς τη νομοθεσία ούτε τον τρόπο πρόληψης των κινδύνων σε πρακτικό επίπεδο. Οι επιχειρήσεις συχνά διαθέτουν περιορισμένο χρόνο και πόρους, ιδιαίτερα ανθρώπινους πόρους, για τη διενέργεια παρόμοιων αξιολογήσεων.

Οι πιο αποτελεσματικές ενέργειες στον τομέα αυτό είναι οι ενέργειες που συνοδεύτηκαν από εκπαίδευση και/ή παροχή συμβουλών.

Συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των συλλόγων εργαζομένων

Η συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των συλλόγων εργαζομένων στο σχέδιο αποτελεί έναν τρόπο προσέγγισης των ΜΜΕ, παρότι σε ορισμένες περιπτώσεις πολλοί δεν είναι μέλη των οργανώσεων αυτών. Οι οργανώσεις αυτές διαθέτουν δίκτυα και πρακτικές γνώσεις του τομέα και η ενεργή συμμετοχή τους ενισχύει την αξιοπιστία του σχεδίου. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις θα εκπροσωπούν τους εργαζόμενους στον τομέα και θα παρέχουν στήριξη προκειμένου να δεχτούν οι εργαζόμενοι να συμβουλευθούν το προσωπικό τους.

Πρωτοβουλίες σε τομεακό επίπεδο



(*) Έκθεση του Παρατηρητηρίου Ευρωπαϊκών ΜΜΕ 2002 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία διατίθεται στη διεύθυνση:

http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/execsum_2002_en.pdf

(**) Περαιτέρω πληροφορίες για τα προγράμματα διατίθενται στη διεύθυνση <http://agency.osha.eu.int/sme/>



Δράση σε τομεακό επίπεδο: στρατηγικό σχέδιο στον γεωργικό τομέα στη Ναβάρρα (Ισπανία)

Στόχος του σχεδίου ήταν να προωθήσει την ένταξη της προληπτικής διαχείρισης στα μικρά αγροκτήματα. Οι αγρότες συμμετείχαν σε προγράμματα εκπαίδευσης, τα οποία επέτρεψαν στους αγρότες να διενεργήσουν αξιολόγηση κινδύνου στις εγκαταστάσεις τους, και να ζητήσουν επιθεώρηση των οχημάτων τους. Μια συνδικαλιστική οργάνωση, η UAGN, η οποία συμμετείχε στο σχέδιο αποφάσισε να προσλάβει ειδικό σε θέματα πρόληψης για την προώθηση των προγραμμάτων της, ενώ εξετάζει το ενδεχόμενο να ζητήσει επιχορήγηση για την προσαρμογή του συνόλου του γεωργικού εξοπλισμού στη Ναβάρρα. Το σχέδιο ενίσχυσε το ανθρώπινο δυναμικό και τόνισε τα πλεονεκτήματα της πρόληψης, ενώ μακροπρόθεσμα αναμένονται θετικά αποτελέσματα.

Οι ενέργειες που επιτελέστηκαν σε συγκεκριμένο τομέα ή για συγκεκριμένη δραστηριότητα απεδείχθησαν ιδιαίτερα επιτυχείς. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί αρκετά εύκολα. Οι κίνδυνοι, οι συμφυείς με έναν τομέα, μπορούν να προσδιορισθούν με σαφήνεια, οι επιχειρήσεις που έχουμε ως στόχο προσεγγίζονται ευκολότερα, κυρίως μέσω των εμπορικών ομοσπονδιών, τα άτομα στον ίδιο τομέα «μιλούν την ίδια γλώσσα» και οι ενέργειες φαίνονται περισσότερο κατάλληλες για τις επιχειρήσεις. Συνεπώς, παρόμοιες πρωτοβουλίες προσεγγίζουν ακριβέστερα το στόχο και είναι περισσότερο ουσιαστικές.

Προσέγγιση των ΜΜΕ

Οι ενέργειες εκείνες που έχουν προσεγγίσει έναν εξαιρετικά μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων είναι αυτές που πραγματοποιήθηκαν σε επίπεδο πολύ ειδικού τομέα ή που σχετίζονται με έναν συγκεκριμένο κίνδυνο. Παρ' όλα αυτά, δεν θα πρέπει να αποκρύψουμε τη γενική αλήθεια. Σε γενικές γραμμές, στις ενέργειες συμμετείχε μόνο ένα μικρό ποσοστό των επιχειρήσεων.

Επιπροσθέτως, είναι δύσκολο να προσεγγισθούν οι ΜΜΕ και ακόμη δυσκολότερο να πεισθούν να λάβουν μέρος σε αυτό το είδος δράσης. Πολύ συχνά, η πρόληψη των κινδύνων στην εργασία δεν φαίνεται να αποτελεί προτεραιότητα, ώστε να δραστηριοποιηθούν οι μικροί αυτοί οργανισμοί που διαθέτουν χαμηλούς πόρους. Πρέπει να τονισθεί ότι τα προγράμματα αυτά χρειάζονται συστηματική αξιολόγηση, για να είναι δυνατή η μέτρηση και βελτίωση του αποτελέσματος στις ΜΜΕ που στοχεύουμε. Υπάρχουν ελάχιστα διαθέσιμα δεδομένα για το βαθμό συμμετοχής των ΜΜΕ στις διάφορες ενέργειες, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί στα 15 κράτη μέλη.



Δράση σε τομεακό επίπεδο: ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη διάδοση νοοτροπίας ασφάλειας (Ιταλία)

Στόχος της περιφερειακής πρωτοβουλίας (επαρχία Lucca) ήταν η μείωση των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων, καθιστώντας την εκπαίδευση και πληροφόρηση των εργαζομένων ύψιστη προτεραιότητα. Το πρόγραμμα ενθάρρυνε την ανάπτυξη νοοτροπίας ασφάλειας στην εργασία στις ΜΜΕ με τη δημιουργία νέας θέσης εργασίας: υπεύθυνος πληροφόρησης/κατάρτισης σε θέματα ασφάλειας σε κάθε επιχείρηση. Σε τέσσερις μήνες διοργανώθηκαν οκτώ κύκλοι μαθημάτων για 115 συμμετέχοντες και διανεμήθηκαν 3 000 εκπαιδευτικά πακέτα σε επιχειρήσεις. Δεδομένης της επιτυχίας του προγράμματος, το περιφερειακό πρόγραμμα θα συνεχιστεί και θα παραχθεί εκπαιδευτικό υλικό για τους εργαζομένους.

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων



Δράση σε εθνικό επίπεδο: ενίσχυση των ΜΜΕ στον τομέα ΕΑΥ (Αυστρία)

Το 1999 ξεκίνησε η δωρεάν παροχή υπηρεσίας πρόληψης ειδικά για τις ΜΜΕ σε σχέση με τις νομικές απαιτήσεις. Το 2001, από τις 288 851 ΜΜΕ, 24 000 παραγωγικές μονάδες υιοθέτησαν την προτεινόμενη προσέγγιση και παρασχέθηκαν 146 000 ώρες συμβουλευτικής. Από την έναρξη του προγράμματος, 70 % των ΜΜΕ υπέδειξαν ότι οι προσδοκίες τους όσον αφορά τη βοήθεια εκπληρώθηκαν.

Η όλο και αυξανόμενη συναίσθηση των εργοδοτών της σπουδαιότητας της πρόληψης κινδύνων και η απόφασή τους να τη συμπεριλάβουν στη διοίκηση της επιχείρησής τους είναι το κλειδί της επιτυχίας. Εφόσον η «ανάγκη» γίνει εμφανής, η επιχείρηση, εθελοντικά, θα αναπτύξει σχέδιο πρόληψης, είτε από μόνη της, είτε χρησιμοποιώντας εξωτερική βοήθεια. Αν και τα αποτελέσματα δεν είναι άμεσα ορατά παρά μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις, στη συνέχεια όμως μπορεί να αναμένονται θετικά αποτελέσματα, αν όχι βραχυπρόθεσμα, τουλάχιστον μακροπρόθεσμα.

Γενικά συμπεράσματα

Είναι δύσκολο να προσεγγίσει κανείς τις ΜΜΕ και ακόμη πιο δύσκολο να τις κινητοποιήσει να αναλάβουν δράση. Εντούτοις, δεν είναι αδύνατο.

Για να επιτύχει ένα σχέδιο, αυτό πρέπει:

- να εστιάζεται σε έναν συγκεκριμένο τομέα ή κίνδυνο·
- να είναι κατάλληλο και να μην είναι ούτε πολύπλοκο ούτε δαπανηρό·
- να εξασφαλίζει τη συμμετοχή διαφορετικών συνεργατών (εργοδότες, εργαζόμενοι, σύλλογοι εργοδοτών, εργατικά σωματεία), για το σχεδιασμό και την υλοποίησή του·
- να καθιστά δυνατή τη μέτρηση της καταλληλότητάς του με:
 - αξιολόγηση των αναγκών πριν από την ανάληψη δράσης·
 - διενέργεια συστηματικής αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του σε μεταγενέστερο στάδιο·
- να προσφέρει δωρεάν υποστήριξη ή με ελάχιστο κόστος·
- να συμβάλλει στην καλλιέργεια νοοτροπίας πρόληψης κινδύνου ΕΑΥ στις ΜΜΕ·
- να συνδυάζει ενεργές παρεμβάσεις με πρακτική υποστήριξη μέσω εγγράφων και βοηθημάτων.

Πώς να αποκτήσετε την έκθεση

Η πλήρης έκθεση διατίθεται στην αγγλική γλώσσα στην ιστοθεσία του οργανισμού στη διεύθυνση [Η έντυπη έκθεση με τίτλο *Improving occupational safety and health in SMEs: examples of effective assistance* \(Βελτίωση της υγείας και ασφάλειας στην εργασία στις ΜΜΕ: παραδείγματα αποτελεσματικής υποστήριξης», European Agency for Safety and Health at Work, 2003, ISBN 92-9191-043-0, μπορεί να παραγγελθεί από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Λουξεμβούργο \(<http://eur-0p.eu.int/>\) ή από τους πράκτορες πώλησής του. Η τιμή είναι 25 ευρώ \(χωρίς ΦΠΑ\).](http://agency.osha.eu.int/publications/reports/***/και μπορεί να μεταφορτωθεί δωρεάν.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Το παρόν θεματικό δελτίο διατίθεται σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/index_en.htm